

ÍNDIX GENERAL

<i>Nunc dimittis</i> . Pròleg a càrrec d'Antoni Ferrando	13
Introducció	23

VOLUM I ENYEGO D'ÀVALOS I EL NÀPOLS ALFONSÍ

1. Alfons el Magnànim, rei de Nàpols: context polític i cultural	41
1.1. La cavalleria i el triomf: l'empresa napolitana del rei d'Aragó	41
1.2. La successió de Milà i el laberint de la política italiana	55
1.3. L'esplendor cultural i artístic de Nàpols: mite i realitat	69
1.4. Una cort poliglota, amb el català com a llengua d'estat	95
2. L'humanisme italià, i els buròcrates i cortesans hispànics	141
2.1. Humanisme, <i>cavalleria umanistica</i> i recepció ibèrica	141
El moviment humanista italià i el triomf del Renaixement (p. 141); La recepció ibèrica de l'humanisme (I): l'humanisme català (p. 160); La recepció ibèrica de l'humanisme (II): l'humanisme castellà (p. 174).	
2.2. Un monarca bibliòfil i mecenes: humanistes a Nàpols	187
2.3. La lletra com a professió: buròcrates i bibliotecaris	275
2.4. Els eclesiàstics: al servei de l'Església i de la monarquia	419
2.5. Cavallers d'armes i lletres: les aficions literàries dels <i>milites</i>	463
L'esplendor de la cavalleria europea en temps del Magnànim (p. 463); La inèrcia de la lírica trobadoresca a la Corona d'Aragó (p. 465); Els cavallers castellans de Nàpols i la poesia de <i>cancionero</i> (p. 470); Els cavallers de l'entorn del Magnànim i l'interés per la literatura (p. 473).	
2.6. <i>Curial e Güelfa</i> : l'escriptor, retratat a partir de l'obra	659
El narrador, l'autor i el debat irresolt de l'autoria (p. 659); La llengua i la «pàtria» de l'escriptor: una controvèrsia afegida (p. 683); Eclesiàstic, buròcrata o cavaller? (p. 712); L'humanista neòfit: un escriptor definit per la seua cultura literària (p. 754).	

2.7. Un manuscrit interrogat. A la recerca de data i d'autor 773

El pròleg inaccessible i la «restitució» del títol de la novel·la (p. 773); El ms. 9750 de la BNE, o la *minuta* d'un modest *original* (p. 781); L'escriptura, el copista i algunes incidències paleogràfiques (p. 799); Els espais en blanc i el lloc on s'escrigué la novel·la (p. 810); La mà de l'autor: la intervenció d'un corrector o comitent (p. 820); Caplletres per a una literatura en romanç (p. 823); Un indicador a tenir molt en compte: les filigranes (p. 828); L'enquadernació del manuscrit, presumiblement a Toledo (p. 845); Un inquietant i lamentable silenci de segles (p. 862).

3. Un cavaller bibliòfil i lletraferit: Enyego d'Àvalos 881

3.1. Un cas excepcional de «cavaller humanista»? 881

3.2. Del palau reial de València, a la cort del senyor de Milà 898

Auge i caiguda del conestable Dávalos (p. 898); La cort de València, els D'Àvalos i Enric de Villena (p. 910); La batalla de Ponça, Milà, i la guerra del *Salonés* i Verona (p. 917); Un viatge cultural a Castella i una promesa de matrimoni a Nàpols (p. 934); D'Àvalos, la cavalleria, l'humanisme llombard i Santillana (p. 939); Les amistats montferrateses: ¿Aristòtil i Raimbaut de Vaqueiras? (p. 966).

3.3. El matrimoni: un «amorós camí» de promoció social 972

Enyego d'Àvalos, els cortesans *catalani* i un traïdor napolità (p. 972); Antonella d'Aquino i el lleó rampant del comte de Monteodorisio (p. 986); Descendència filial i seqüela literària del gran camarlenc (p. 994).

3.4. *Il Conte Camerlengo*. Serveis militars i afers diplomàtics 1002

La conquesta de Nàpols (1440-1443) i la Regia Camera della Sommaria (p. 1002); Un viatge a Milà, una guerra a Calàbria i un torneig a Nàpols (p. 1012); Fernando de Guevara i l'enviament de la *Illiada* d'Homer a Castella (p. 1031); Quan la senyera del rei d'Aragó onejava al castell de Milà (p. 1043); Quatre medalles de bronze, un falcó encapellat i l'escut d'Aquil·les (p. 1069); Desastre naval i vida curial: gran camarlenc i comte de Monteodorisio (p. 1104).

3.5. «Libres en totes les facultats»: la segona biblioteca de Nàpols 1141

VOLUM II

LES FONTS LITERÀRIES DE LA NOVEL·LA

1. Llengua, fonts i referents literaris d'una novel·la amb projecció europea	11
1.1. Un «lenguatge català» exquisidament construït	11
El nèctar i la mel: una <i>imitatio</i> renaixentista (p. 11); Sobre les inquietuds filològiques de l'escriptor (p. 51); El sintagma «llengua catalana» i la pàtria de l'autor (p. 74); Qüestions d'estil, arcaïsmes i cultura popular políglota (p. 84); La prosa cancelleresca i el <i>Curial</i> : influx i distanciament (p. 121).	
1.2. Interferència lingüística: castellà, italià, llombard, etc.	146
L'occità i el francès, producte de lectures diverses (p. 147); Un autor bilingüe? Interferència lingüística del castellà (p. 160); Italià literari i col·loquial; ecos napolitans i llombards (p. 218).	
1.3. Referents catalans i castellans, i tradició trobadoresca	286
Fonts orals i memòria literària compartida (p. 286); Ecos de València i records de cròniques catalanes (p. 294); <i>Storia de l'amat Frondino e Brisona</i> (p. 311); El doctrinal de Paç i la misogínia de Plató (p. 314); Enric de Villena, Hèrcules i l' <i>Eneida</i> glossada (p. 321); Rodríguez del Padrón, <i>Madreselva</i> i un Aquil·les solter (p. 361); <i>Amadís de Gaula</i> ; <i>Flores e Blancaflor</i> (p. 377); La lírica castellana: Villasandino, Santillana, Mena (p. 382); El <i>Corbacho</i> i altres ecos castellans (p. 394); Cultura trobadoresca amb filtres italians (p. 416); Rigaut de Berbezilh, filtrat pel <i>Novellino</i> (p. 422); Raimbaut de Vaqueiras i el Montferrat (p. 437); Un eco anecdòtic del <i>Roman de Jaufre</i> (p. 441); El <i>Breviari d'amor</i> d'Ermengaud i l'astrologia (p. 443).	
1.4. Literatura francesa i biblioteques llombardes	486
Les corts principesques italianes i els llibres de França (p. 486); La lírica: Blondel de Nesle, Othon de Grandson i Christine de Pizan (p. 496); La narrativa cavalleresca: Tristany i Lançalot (p. 505); <i>Paris e Viana</i> , <i>La prise d'Orege</i> , <i>Le roman de Mélusine...</i> (p. 522); <i>Le chevalier errant</i> , i un Saluzzo governador del Montferrat (p. 547); Un còdex milanes dels Visconti i les arts liberals del <i>Curial</i> (p. 571).	
1.5. Dante, Petrarca, Boccaccio, i altres fonts italianes	596
Dante: «aquest venerable e gran poeta e actor» (p. 598); Petrarca i «aquella dolçor amarga» d'amor (p. 635); Boccaccio: «Cimone, amando, divien savio» (p. 683); «Qui ho voldrà saber, lija Guido de Columpnis» (p. 779); El <i>Novellino</i> toscà i altres referències italianes (p. 798).	
1.6. <i>Commenti</i> de la <i>Commedia</i> i influxos humanístics	818
Els exegetes de Dante i la teoria literària (p. 818); Benvenuto da Imola: el <i>Commentum</i> i la <i>lectio</i> bolonyesa (p. 839); Pietro Alighieri: la 2a redacció del <i>Commentum</i> ? (p. 919); Els germans Pier Candido i Angelo Decembrio	

(p. 952); Guiniforte Barzizza i la seua *Epistula de amore* (p. 967); Els humanistes florentins (p. 979); Buonaccorso, Poggio i la «descripció de noblesa» (p. 992); Savonarola i la pedagogia de Guarino Veronese (p. 1012); Valla, Manetti i altres influxos humanístics (p. 1018).

1.7. Fonts l'Antiguitat grecoromana i altres referents 1028

La Bíblia i altres obres de temàtica religiosa (p. 1030); Literatura patristica llatina i grega (p. 1073); Autors, enciclopèdies i diccionaris medievals (p. 1114); Plató, Aristòtil i altres filòsofs i tractadistes (p. 1154); Historiadors antics i tractats de «disciplina militar» (p. 1287); Homer, Virgili, Ovidi i altres literats antics (p. 1337).

VOLUM III

L'EUROPA CAVALLERESCA I LA FICCIÓ LITERÀRIA

PRIMERA PART

L'ambientació del relat: el temps de la ficció i el temps d'escriptura

- 1. Toponímia, geografia, geopolítica i simbolisme 15**
Els regnes occidentals de la Corona d'Aragó (p. 16); Una Llombardia coneguda: el Montferrat i terres pròximes (p. 25); Enyego d'Àvalos i algunes amistats montferrateses (p. 36); Gènova i Portvendres (p. 40); La Mar Tirrena: Ponça, Sicília i Partènope (p. 47); D'Anglaterra fins a Hongria, passant per París i Melun (p. 57); «Barbres sens ley». La frontera contra la confederació otomana (p. 70); Atenes i Jerusalem: la geografia íntima d'un dilema filosòfic (p. 82); Líbia, les hortes de Tunis i les alqueries de València (p. 97).
- 2. Un segle XIII actualitzat: cavalleria, música i luxe 103**
Els anys 1260-1300 aproximadament, vistos des del 1444-1448 (p. 104); Combats a cavall i arnesos blancs de Milà (p. 109); Una cavalleria ètica i esportiva, en l'era d'or dels torneigs (p. 121); Tirar barra, i jugar a la pilota i a punyades (p. 136); Cantar, dansar i «sonar esturments»: la música (p. 145); Els grans barons de Nàpols i els oficis cortesans de la ficció (p. 165); Negocis, mercaders i importació de sal des d'Eivissa (p. 176); «Yo tench ací diners...». El cavaller adinerat i la numismàtica (p. 181); «Portava's molt ornat». Belles arts, joies i objectes sumptuaris (p. 196).
- 3. «Un falcó encapellat». Heràldica i al·legoria 221**
Les empreses del Magnànim, evitades en *Curial e Güelfa* (p. 224); Sant Jordi i l'exaltació del casal reial d'Aragó (p. 237); «Un leó... rampant qui travessava abdues les colors» (p. 261); Negre i burell: el guarda-roba del rei i *Curial e Güelfa* (p. 277); «Blau clar sembrat de renarts» (p. 290); «Alguns digueren que era àguila, altres milà» (p. 299); Dante, *Paradis*, XIX, 34: «Quasi falcone ch'esce del cappello» (p. 322); El somni polític de Dante i les «dues spases entrecroades» (p. 342); Armes de seducció: els ulls, els llaços i el llebrer (p. 358); La manilla de brúfol i el principat «d'Orenge» (p. 380); El drac, el *restell* i la corona: la senyoria de Milà (p. 391); Fulles de malva, deixuplines d'or i altres divises (p. 423); «Imagines aut statuas sine litteris mutae sunt» (p. 445).

SEGONA PART
Personatges literaris i referents històrics

- 1. Curial el llombard: «lo millor cavaller del món»** 509
De vailet d'un marquès, a príncep i senyor de Milà (p. 509); «Ve, ve, Curial, vulles ésser curial...» (p. 521); Les perfeccions que «cuer royal doit désirer» (p. 536); «Gabrielet Curial», el patge predilecte del rei Alfons (p. 544); La pobra Honorada i la «noblesa de cor» del seu fill (p. 560); La formació d'un cavaller «scientífich» i bibliòfil (p. 598); «Major de tots los poetes e oradors qui vuy són» (p. 647); «Millor e pus valent entre los cavallers»: la disciplina militar (p. 672).
- 2. La Güelfa, viuda protectora i senyora de Milà** 687
«Molt sàvia e suau, e temprada en sos moviments» (p. 687); La senyora de Milà i algunes senyores del segle XV (p. 709); Els Orsini, la duquesa de Calàbria i la Güelfa (p. 727); Un nom amb connotacions simbolicopolítiques (p. 742).
- 3. Melchior: la caixa del tresor i la filosofia moral** 765
Procurador de la Güelfa i mentor de Curial (p. 765); Mateu Pujades, Melchior Miralles, Porcellio Pandone...? (p. 785); Pandolfo Malatesta, Pandolfo Pandolfini i el just Simeó (p. 798).
- 4. La cort del Montferrat i els vells envejosos** 813
El marquès: un personatge amb clarobscurs (p. 813); Andrea, Arta/Festa, i els envejosos Ansaldo i Ambròsio (p. 836).
- 5. El mite dinàstic i la duquesa d'Ostalriche** 861
La recreació d'una llegenda de tradició germànica (p. 861); Auger Bellian, i els germans Perrin i Hans (p. 870); Harrich de Fontaynes (p. 880); La cort imperial i un emperador munífic (p. 886); Jacob de Cleves, el cavaller peregrí (p. 901); Parrot de Sant Laydier i Othó de Cribaut (p. 923).
- 6. Làquesis, Tura i els llaços seductors de l'amor** 957
Làquesis: «los estrems no procuren repòs» (p. 957); Les dues Venus de Plató, i Hèrcules davant la cruïlla (p. 974); La moira Làquesis i *La República* de Plató (p. 983); Làquesis de Baviera i Jacqueline de Baviera (p. 998); La donzella (Ven)Tura, al servei de Làquesis (p. 1006).
- 7. «Mala y són venguts!» Italians contra catalans** 1015
El rerefons dantesc de l'episodi: «l'avara povertà di Catalogna» (p. 1016); Els catalans i la xenofòbia anticatalana al Nàpols del segle XV (p. 1021); Curial el llombard, «los seus cathalans» i els altres (p. 1035); Els catalans

del *Curial* i el fantasma d'un presumpte urgellisme (p. 1043); Ponç d'Orcau i els Orcau de la cort napolitana (p. 1048); Dalmau i Roger d'Oluge: els Oluja i Pere de Cardona (p. 1054); El napolità Boca de Far i el seu cavall, Saladí (p. 1062); Gerardo de Perúgia, Casalmaggiore i la rivalitat amb els Cardona (p. 1074); Frederico de Venosa: un altre «traïdor» i un ducat en disputa (p. 1082); Salonés de Verona i la III guerra *veneto-viscontea* (p. 1097); Conclusions: un episodi relacionat amb la Itàlia del 1446 (p. 1105).

8. Curial, cavaller errant: el viatge a París 1111

El senyor de Salanova, un vell amic... de Curial? (p. 1111); Remunda de Gout, filla del senyor de Saut (p. 1127); La priora Yoland i les *belles cousines* de França (p. 1134); Johan Le Mengre «Bociquaut» i Rubín Le Mengre (p. 1149); Bertran i Guillalmes del Chastell: la Venjança (p. 1159); El senyor de Monlesú, ofés pel de Monbrú (p. 1185).

9. «Don Pedro» el Gran i els cavallers d'Aragó 1209

«Havia en aquest temps en Aragó un rey...» (p. 1209); «D'ogne valor portò cinta la corda» (p. 1230); «Don Pedro» i el seu cavall Pompeu» (p. 1240); Del desafiament de Bordeus (1283) al de Maddaloni (1438) (p. 1252); Els «aragoneses» que acompanyen el rei d'Aragó (p. 1259); Johan Martines de Luna i Pero Maça-Cornell (p. 1276); Blasco d'Alagó i Pere de Muncada (p. 1286); Johan Ximenes de Urrea i Aznar d'Atrossillo (p. 1299); Bonté i Bon Panser; un de Pinós i altre de Batges (p. 1313).

10. El torneig de Melú i la guerra dels Cent Anys 1335

Un escenari internacional canviant: 1444-1448 (p. 1335); El rei d'Aragó contra el duc d'Orleans (p. 1342); Poytieus, Brabant i altres aliats del duc d'Orleans (p. 1357); El comte de Foix i el seu fill Febus (p. 1377); El rei d'Anglaterra, Arbi, Claucestre i Salisberi (p. 1391); El duc de Borgonya (p. 1414); Els senyors de Vergues i de Sant Jordi (p. 1436); Anthoni Mossenyer (p. 1452); El rei de França (p. 1472).

11. Sanglier i el començ d'una odissea mediterrània 1491

Vachier de Vilahir, àlies «lo Sanglier» (p. 1491); El Sanglier framenor, eremita del Mont Sinaí (p. 1523); Guillalmes de la Tor (p. 1546); El framenor d'Angers i un tal Paulino (p. 1564); El corsari «Ambrosino de Spíndola» (p. 1571); Corralí de Sicília, Arrigheto Capece i Carles de Partènope (p. 1586).

12. El captiveri a Tunis i el tresor de Camar 1623

«Cayguda» i redempció de Curial (p. 1623); Galceran de Madona/Berenguer i Curial/Johan (p. 1627); El rei de Tunis (p. 1648); Faraig Avdilbar, Avdal·là, Junes i Fàtima (p. 1655); Camar, la *docta puella*, i els ecos de l'*Eneida* (p. 1679); El suïcidi de Camar i el suïcidi de Cató (p. 1722); El «famos» mercader genovés Andrea de Nigro (p. 1741); El mercader ca-

talà Jacme Perpunter (p. 1756); L'ambaixador Ramon-Folch de Cardona (p. 1775); Don Henrich de Castella (p. 1783).

13. De la batalla antiturca al «principat d'Orengue 1805

El vell emperador d'Alemanya (p. 1805); Contra la barbàrie dels turcs (p. 1811); L'heroi Critxí: l'esperança dels tures (p. 1825); El principat d'Orengue (p. 1836); L'arquebisbe de Rens (p. 1854).

Recapitulació 1861

Curial e Güelfa: text català, context italià (p. 1861); La projecció europea de la ficció i la datació de l'obra (p. 1868); Els cortesans del rei d'Aragó a Nàpols i la llengua del *Curial* (p. 1879); Del *retrat robot* a l'atribució d'autoria: Enyego d'Àvalos (p. 1884); La vida del gran camarlenc i el contingut de l'obra (p. 1895); ¿Pot ser un catalanoparlant d'adopció l'autor del *Curial*? (p. 1908); Referents per a una experimental *cavalleria umanistica* (p. 1917); Fonts clàssiques per a una novel·la cavalleresca (p. 1936).

Conclusions 1945

